Q. D. B. V.

DISPUTATIO JURIDICA
DE
PRÆCIPUIS RUSTICORUM PRIVILEGIIS,
Von
Denen beſondern Privilegien derer Bauern/
QUAM
Auxiliante Divina Gratia & Conſentiente
Magnifico JCTORUM Ordine
SUB PRÆSIDIO
DN. AUGUSTI BENEDICTI CARPZOVII,
J. U. D. Pandect. Prof. Publ. Canon. Numburg.
& Facult. Jurid. Aſſeſſor.
ANNO M. DC. LXXIIX. D. XXXI. Maji
H. L. Q. C.
publico Eruditorum examini exponit
CHRISTOPH. HENR. Schwegrichen/
Miſenenſis.

LIPSIÆ,
Literis ANDREÆ MARTINI SCHEDII
Recuſ. 1718.

Digitized by Google

Digitized by Google

Q. D. B. V.

DISPUTATIO JURIDICA DE PRÆCIPUIS RUSTICORUM PRIVILEGIIS,

Von

Denen beſondern Privilegien derer Bauern/

QUAM

Auxiliante Divina Gratia & Conſentiente Magnifico JCTORUM Ordine

SUB PRÆSIDIO

DN. AUGUSTI BENEDICTI CARPZOVII,

J. U. D. Pandect. Prof. Publ. Canon. Numburg. & Facult. Jurid. Aſſeſſor.

ANNO M. DC. LXXIIX. D. XXXI. Maji

H. L. Q. C.

publico Eruditorum examini exponit

CHRISTOPH. HENR. Schwegrichen/

Miſenenſis.

LIPSIÆ,

Literis ANDREÆ MARTINI SCHEDII

Recuſ. 1718.

Digitized by Google

Q. D. B. V.

DISPUTATIO JURIDICA DE PRÆCIPUIS RUSTICORUM PRIVILEGIIS,

Von

Denen beſondern Privilegien derer Bauern/

QUAM

Auxiliante Divina Gratia & Conſentiente Magnifico JCTORUM Ordine

SUB PRÆSIDIO

DN. AUGUSTI BENEDICTI CARPZOVII,

J. U. D. Pandect. Prof. Publ. Canon. Numburg. & Facult. Jurid. Aſſeſſor.

ANNO M. DC. LXXIIX. D. XXXI. Maji

H. L. Q. C.

publico Eruditorum examini exponit

CHRISTOPH. HENR. Schwegrichen/

Miſenenſis.

LIPSIÆ,

Literis ANDREÆ MARTINI SCHEDII

Recuſ. 1718.

Q. D. B. V.

DISPUTATIO JURIDICA
DE
PRÆCIPUIS
RUSTICORUM
PRIVILEGIIS,
Von
Denen beſondern Privilegien derer
Bauern/
QUAM
Auxiliante Divina Gratia & Conſentiente
Magnifico JCTORUM Ordine
SUB PRÆSIDIO

DN. AUGUSTI BENEDICTI
CARPZOVII,
J. U. D. Pandect. Prof. Publ. Canon. Numburg.
& Facult. Jurid. Aſſeſſor.

ANNO M. DC. LXXIIX. D. XXXI. Maji
H. L. Q. C.
publico Eruditorum examini exponit

CHRISTOPH. HENR. Schwegrichen/
Miſenenſis.

LIPSIÆ,
Literis ANDREÆ MARTINI SCHEDII
Recuſ. 1718.

Q. D. B. V.

DISPUTATIO DE PRÆCIPUIS RUSTICORUM PRIVILEGIIS.

CAP. I.

De ruſtici definitione nominali.

§. 1.

PRivilegiorum ruſticorum interpretationem facturo operæ pretium duxi, vocabulorum prius explanare ſenſum, quam rem ipſam aggrediar, non quod verboſam deſiderem diſſertationem, ſed quia vel ipſe Ulpianus *l. 1. ff. de J. & J. l. 1. pr. ff. de R. C. l. 1. pr. ff. de acquir. poſſ. l. 1 pr. ff de furt. l. 1. §. 1. ff. de Pactis. l. 49. ff. de V. S.* e re juri operam daturi judicat, unde juris deſcendat nomen, noſſe: quia vero primi vocabuli definitio toties fuit repetita, ut quis in ea inveſtiganda copioſus Iliada poſt Homerum conſcribere videatur, inſuper nec de privilegiis abſolute agere mei ſit propoſiti; illud ſaltem addo, quod per privilegium nihil intelligam aliud, quam jus aliquod ſpeciale atque præcipuum, quod privat quaſi legem generalem vi ſua obligatoria, *Richter. Deciſ. 4. n 9. & 10. Eck. § 6. ff de conſt. Pp.* aut quod privatis, id eſt, ſingulis, non omnibus competit. *vid. Joh. Philipp. in uſu pract. Inſt. l. 1. ecl. 13. n 3.*

§. 2. Duplicem autem Logici faciunt definitionem, nominalem alteram, alteram realem: Illam ſi reſpicio in præſenti themate, vocabulum *ruſticus* derivatum videtur a *Rure, vid. Beem. de Orig. lat. lingv.* hoc autem a *rurſus* quidam dictum putant, quia in *rure* quotannis *rurſus* eadem fiant, ſc. ut fructus capiantur, *Varr. l. 4 de lingv. lat.* Germanis dicuntur Bauern a bauen quaſi ein Bauer des Landes oder Ackers.

§. 3. Nec una eademque ſignificatione ſemper ſumitur hoc vocabulum, nonnunqnam enim uſurpatur adjective, & denotat rem propter uſum & finem ipſius rebus urbanis oppoſitam, licet ipſa quoq; in urbe exiſtat, v. g. prædium ruſticum *pr. & §. 3. J. de ſervit. præd. l. 1. 2. & paſſim ff. de S. P. R. l. ſi prædium C. de præd. minor. l 99. ff. de leg. 3.* familia ruſtica *l. 166. ff. de V. S. ibiq; Joh. Jac. Wiſſenb. n. 3.* locus ruſticus *Eck. de damn. infect. §. 1. l. 19. § 1. ff. h t.* it. *l 5. pr. ff. finium regund.* mancipia ruſtica *l. urbana 166. ff. de V. S. l. ſervis urbanis & l cum quæreretur de leg. 3. l. quemadmodum ff. de ſupell. leg. l. ſi prædium C. de præd. minor.* vel diſtingvit perſonam cultiorem a rudiori, ingenioſiorem a ſimpliciori, licet inter cives ea degat: Sic Ovidius puellas illas, quæ vel propter auſteritatem vel ſimplicitatem ad ſvaviſſima verborum commercia invitare neſciunt adoloſcentes ruſticas, i. e. Bauermägde gen appellat, *lib. 1. de remed. amor. v. 350.*

Et poterit dici petulans quæ ruſtica non eſt,
Et poterit dici ruſtica, ſi qua proba.

Nonnunquam uſurpatur & ſubſtantive vel ad faciendam alicui injuriam, wenn man einen einen groben Bauer nennet, v. g. apud Virg. *Eclog. 2. v. 56.*

Ruſticus es Corydon.

vel ad denotandos homines illos illasve ſimplices, qui quæve colunt in jure, exercentque rus, quo ſenſu & nos hoc vocabulo in præſenti negotio utimur.

§. 4. Hi vero ruſtici alio nomine dicuntur agricolæ, agricultores *auth agricultores C. quæ res pign. obl. poſſunt* agriculatores, ruricolæ, ruſticani, *l. ne quis Cod. ne ruſticani ad ullum* rus habitantes, ruſticantes, pagani.

§. 5. Ex dictis facile patet, quod per privilegium ruſticorum intellectum velimus, ſcilicet non omne id, quo utuntur indiſtincte omnes ruſtici, ſed illud modo, quo ruſtici ſimplices atque in pagis viventes præ reliquis vel ſagacioribus vel in urbe viventibus gaudent. Et hinc ſequitur

Cap. II.

Digitized by Google

CAP. II.

DE

Definitione privilegiorum ruſticorum reali.

§. 1.

SUnt itaque privilegia ruſticorum privilegia ruſticis ob ruſticitatem partim, partim ob ſolitudinem & paucitatem hominum in pagis viventium, ex diſpoſitione ſuperioris ſingulari circa ipſorum perſonas, res atque actiones competentia.

§. 2. Genus conſtituimus *privilegia*, quia ſecundum naturam ſuam ceſſare hæc faciunt jus commune, quæ quoque natura eſt omnium privilegiorum. Cum vero privilegia realia alia ſint, alia perſonalia. *Eck. ff. de Conſt Pp. §. 7. l. 196 ff. de R J.* perſonalia iterum vel communiter, vel ſingulariter talia, *§. 6. I de J. N. G. & C.* quæſtionis eſt, quibusnam hæc annumeranda ſint? Reſp. perſonalibus, 1. quia hæc privilegia non adhærent rebus vel cauſis ruſticorum, ut ea cum rebus a ſe ad perſonas civiles transferre poſſint. 2. quia data ſunt perſonis ruſticorum & cum iis extinguuntur, & cum hæc non uni ruſticorum individuo competant, ſed omnibus, ſequitur, quod referenda ſint inter privilegia perſonalia, non ſingulariter ſed communiter talia. *vid. Wiſſenb. ad l. 68. & 196. ff. de R. J.*

§. 3. Differentia petitur partim a cauſa efficiente & impulſiva, quarum illa eſt ſpecialis a Superiore facta juris diſpoſitio; hæc vero ruſticitas atque ſimplicitas, de quibus cap. ſeq. ulterius, partim a ſubjecto, quod conſtituunt ruſtici, de quibus cap. 4. partim ab objecto, quod ſunt perſonæ res atque actiones, de quibus cap. 5. partimque ab effectu & contrariis, quod eſt ruſticorum ſimplicium a jure communi exemtio, & ſagacium eorumque qui in civitate degunt, ab his privilegiis excluſio.

CAP. III.

DE

Cauſa efficiente & impulſiva.

§. 1.

CAuſam efficientem fecimus ſpecialem a Superiore factam juris diſpo-

diſpoſitionem: cum enim hæc privilegia ſint contra generalem juris diſpoſitionem, ita, ut eam tollant, neceſſario requiritur, ut etiam autorem agnoſcant eum, qui derogare legibus poteſt, ſeu penes quem legislatoria exiſtit poteſtas, *l. 1 § 1 ff. de Conſt. Pp. Reink. de regim. ſecul. & Eccleſ. l. 1. claſſ. 2. cap. 2. n. 10.* Hunc autem vocavimus Superiorem, per quem intelligimus eos, qui pollent juribus majeſtaticis in ſuis territoriis, ſive ſit unus, ſive pauci, ſive omnes.

§. 2. Poſſunt itaque in Imperio noſtro privilegia ruſticis concedere poſt Imperatorem, Electores aliique Status Imperii, ideo, quia hi in ſuis territoriis vi juris Superioritatis leges ſancire poſſunt. *Bach. & Hahn. ad Weſenb. d l. n. 3. verſ. localem quisque Dux.* Jam vero a ſanctione legis ad conceſſionem privilegii firmiter argumentari licet. Siquidem talem ſpecialem diſpoſitionem deprehendimus quoque in jure Civili tam Digeſtorum, ubi expreſſus textus eſt, *in l 7. §. 4. ff. de jurisdict.* quam Codicis *vid. l. ult. C. de teſtament. auth. agricultores, C. quæ res pign. obl. poſſ.* & alibi, ut & Novellarum, uti patet *ex Nov. 32. 33. 34* & paſſim. Nec minus *in R. l. de an. 1512. tit.* von Teſtament §. und ſollen die Notarien, *verſ. 2. item* und auf den Gau. Hic quæritur de Nobilibus, quibus merum imperium aut ſecundum mores hodiernos, alta jurisdictio conceſſa eſt, an & ipſi ruſticis ſuis privilegia concedere poſſint? Quod negandum videtur, quia illa jurisdictio in facultate de rebus criminalibus cognoſcendi & ſtatuendi, imo & exequendi ſententiam criminalem conſiſtit *l. 3. ff. de Jurisdict.* non vero in ſanctione legum, utpote quæ neque imperii, neque jurisdictionis eſt, *Treutl. vol. 1. D. 3. th. 5. lib. 6.* ſed ad regalia pertinet: jam vero leges qui condere nequit, privilegia quoque concedere non poſſe firmiter infertur.

§. 3. Cauſa impulſiva eſt duplex, partim ruſticitas i. e. ſimplicitas atque imperitia, loquitur *Meier. in C. J. A. de prob. th. 29,* quem ſinceram ac ſimplicem veritatis nunciatricem appellat *Choppinus in tr. de priv. ruſt. l. 2. c. 3. p. 173.* licet enim ruſtici ſoleant eſſe verſuti, audaces, callidi, ſagaces, nec boni niſi coacti, communiter tamen ſimplices & ſtolidi habentur, *Richter. p. 1. deciſ. 1. n. 191 ſeq.* Hæc itaque ſimplicitas cum ruſticis quaſi propria & innata ſit, quare lucro debeat cedere homini verſuto & callido? *Meier. cit. loc.* partim quoque ſolitudo ſeu paucitas hominum iis præprimis in cauſis, ubi inter

per-

Digitized by Google

perſonas civiles requiritur pluralitas. Hæc a. ſimplicitas vera ſit, non ſimulata neceſſe eſt, ſicuti enim deceptis non decipientibus hujusmodi privilegia communiter ſuccurrunt, ad *l. 2. § 3. ff. de SCtum Vellej. l. 37 ff. de minor.* ita etiam doloſo ruſtico non erit auxilio privilegium, quin potius omnia jura ruſticitati, quæ ſubveniunt ita, limitanda ſunt, niſi ruſtici ſint verſuti atq; ſagaces. *Mynſ. ad §. 8. I de excuſ.* Si vero de ſimplicitate ruſtici dubitetur, Qv. Cui incumbat probatio an ruſtico, an vero parti adverſæ? Reſp. cum ſimplicitatem ruſticis quaſi propriam & innatam antea cum Richtero diximus, præſumendum videtur pro ruſtico, & onus probandi parti adverſæ imponendum, cum & alias quilibet bonus præſumatur, donec contrarium probetur. *arg. l. 51. pr. ff. pro ſocio.*

CAP. IV.

DE

Subjecto privilegiorum ruſticorum.

§. I.

SUbjectum privilegiorum ruſticorum eſt ruſticus, de quo nota I. originem in Germania: ea autem adſcribitur Henrico Aucupi: Etenim cum a Francis ad Saxones Imperium eſſet devolutum, hicque Henricus Hungaros atrociſſime Germaniam affligentes ita contuliſſet, ut in poſterum a Germania vexanda abſtinere neceſſe habuiſſent, militiam inſtituit Germanicam, oppida hinc inde condidit, ac nonum quemvis virum ex agro & pagis cum tertia frugum ad eos ſpectantium parte in prædicta oppida tranſtulit. *vid. Lehmann. in Chron. libr. 5. c. 1.* & Germeniam in tres ſtatus diviſit, nobiles, cives & ruſticos. *adde Georg Horn. Orb. Polit. c. 1. p. m. 15.* II. Deſcriptionem: Ruſticum autem, ſalvo aliorum judicio, ita deſcribo, quod ſit perſona rudis, quæ ad agrum commodius colendum, operasque ruſticas peragendas ab urbanorum converſatione & ſtrepitu forenſi remota, laborioſam in illis degit vitam, *Richt. qv. 1. deciſ. 1. n. 190.*

§. 2. Appellavimus ruſticum perſonam 1. rudem: a ruſticis enim cum quotidie laborioſiſſimæ operæ ſint præſtandæ, quæ a perſona delicata & a capſula quæ ſubinde prodit, expectari non poſſunt, nec tribui hoc nomen ipſis poſſe videbatur: 2. laborioſam vitam degentem, quibus non obſtant elegantiſſimæ agriculturæ encomia paſſim

paſſim apud Scriptores occurrentia. Sic Cicero *l. 1. offic.* nihil agricultura dulcius judicat: nec, quod hujus dulcedine commoti multi heroes, relictis armis vitam in arvis egerint: Sic Hercules manu ſua quercus ſeviſſe dicitur, *Plin. l 16. c. 44.* Sic agriculturæ quoque deditus fuit Diocletianus Imperator, *Tiraqu. tr. de nobilitate c. 32. n. 5 adde Val. Max. l. 8. c. 14.* Horum enim labores, ſi comparabis cum ruſticorum laboribus, toto cœlo differre eos deprehendes: indicare enim, quid facto opus ſit, ſeu uſurpare oculis, quod alii expediunt, & manibus pedibusque rem ipſam maturare, differre a ſe invicem, quis non intelligit? Et ſicut fruges creſcentes aſpicere uberrimam hominis animo gaudii materiam præbet: Sic facere, bene ut creſcant, duriſſimum corpori affert laborem. Et quid? ſi vel maxime illi laboraverint, laborarunt non coacti, & quod laborando lucri fecerunt, ſibi acquiſiverunt: At miſeri ruſtici laborant coacti, & ita laborant, ut alios ſuo ſudore conſervent, quod ſatis indicant rhythmi illi duriſſimam illorum conditionem hunc in modum delineantes:

Der Käyſer will haben ſeine treue Pflicht,
Der Paſtor will haben ſeine freye Qvitt,
Der Edelmann ſpricht, ich bin frey,
Der Jüde treibt ſeine Wucherey,
Der Soldat ſpricht, ich gebe nichts,
Der Bettelmann ſpricht, ich habe nichts,
Da ſagt der Bauer, das muß GOtt walten,
Muß ich denn dieſe alle erhalten,
So geb ich mich gedultig drein,
Und wollens alſo zu frieden ſeyn.

§. 3. Denique ideo in villis vivere diximus ruſticos, ut commodius agrum colere poſſint: cum enim e primo ſtatim jubaris ortu, vel etiam ante eum ſurgendum ſit agricolis, inque hortos camposque progrediendum, ibidemque commorandum ad ſeram usque veſperam, commoda ipſis in urbibus habitatio dari non poteſt: utpote cujus portæ ad ſtatutum tempus clauduntur & recluduntur, quisquis etiam foras exiſtat: Hinc cum Sereniſſimus Elector Sax. hanc rem accuratiori mentis trutina perpendiſſet, multosq; Witteberge exiſtere, qui ſola agricultura viverent, vidiſſet, certum tem-

pus

pus per totum annum definivit, quo aperiri & claudi portæ deberent, ut & illi rem suam curare possent, arx vero non haberet, quod timeret ex apertura portarum. *vid.* die Erledigung der Landsgebr. *tit.* von *Justitien*-Sachen §. wie es zum *94.*

§. 4. Dividere autem rusticos possumus I. ratione prædiorum in rusticos prædia rustica majora possidentes, die Pferdner, so Pferde-Güter haben, & colonos seu hortulanos, die Häusler/Hintersassen oder Gärtner: Quamvis autem illi sæpissime plures easque duriores operas præstare Dominis suis teneantur, attamen quia hoc contingit intuitu prædiorum, ita ut quo plura quis possideat prædia, eo plures præstare operas teneatur, tam hos, quam illos privilegiorum rusticis concessorum capaces existimamus. II. in manentes seu alieni juris, qui ex singulari statuto usuque recepto ita quasi glebæ adscripti, ut invito domino discedere non possint, sed manere cogantur, quos Saxones Lassen, Poloni Kmethones vocant, de quibus videri potest *Frid.Husan.tr. de propr. hominib.* Et liberos seu sui juris, qui invito quoque Domino prædia sua vendere & domicilium mutare possunt. Ulterius possemus dividere rusticos ratione frugum, quas eorum proferunt fundi, in Korn- oder Weitzen-Bauern, & Weinbauern. Verum qualis qualis sit divisio, omnes tamen rustici simplices & in pagis viventes huc pertinent. Obiter hic quæritur, an rustici nostri differant a servis Romanorum? quod omnino affirmamus, quia servitus in Christianorum Rebuspublicis esse desiit, nec nisi contra Turcas ac Saracenos aliosque infideles usurpatur, *Philipp. in usu Pract. l. 1. Ecl. 38.* Ergo sequitur eos esse liberos, cum statum mixtum non admittat jus nostrum. *pr. I. de J. P. l. 3. ff. de stat. hom.* Non obstat, quod sint in potestate suorum dominorum: quia in ea sunt non ut servi: neque quoad personam, sunt enim liberi, ceu jam dictum, neque quoad bona, sibi enim, non dominis, ut servi, acquirunt. § *3. I. per quas person. nob. acquir.*

CAPUT V.

DE

Objecto Privilegiorum rusticorum.

§. I.

SIcuti omne jus, quo utimur, vel ad personas pertinet, vel ad res,

vel ad actiones §. 12. *I. de J. N. G. & C.* ita objectum privilegiorum rusticorum constituunt partim ipsæ rusticorum *personæ*, partim eorum *res* atque *actiones*: Primum itaque cujus vis ad personas, res atque actiones se exerere videtur, est, quod rustico jus ignorare liceat. *l. 2. §. 1. ff. si quis in jus vocat. Mollenbec. in divis. juriſt. cent. 2. divis. 40. lit. b.* Ubi quæritur, quousque hoc privilegium se extendat? Resp. non certe ad jus naturale, 1. quia hoc natura omnia animalia docuit, *pr. I. de I. N. G. & C.* ergo docuit certe & rusticos. II. quia privilegia rustica dependent ex jure civili, civilis autem ratio civilia quidem jura corrumpere potest, naturalia vero non utique *§. 3. I. de leg. agnat. tut.* nec ad jus gentium, cum quod omnes gentes sciunt, rustici ignorare non possunt: nec ad omne indifferenter jus civile, sed ad illos saltem casus, qui in legibus sunt expressi. *arg. l. f. C. de jur. & fact. ign. Renat. Chopp. de priv. ruſt. l. 1 p. 2. c. 5. n. 4. v. g. in l. 1. § f. ff de edend. l. 25. §. 1. ff. de probat. l. 2. §. f. ff. de jure fisci l. 8. C. qui admitti ad bon. poss. possunt. §. 9. l. 3. §. 22. ff. de SCto Sillanian.* it. ad casus difficiles & reconditos, *Berlich. p. 2. concl. 22. n. 4.* & ubi peritiores consulere non possunt, *Finkelth. obs. 75.*

§. 2. *Personas* itaque quod concernit, gaudent privilegiis præ aliis rustici primo circa servitia Dominis suis ex universali totius fere Germaniæ consvetudine in terris nostris expressa Sanctione sustulta, *vid. Ord. Provinc. de anno 1555 tit.* von Baufronen. *& p. 2. const. Aug. 52. ad quam vid Carpzov* præstanda, quæ in eo consistunt, ut tempore sationis atque collectionis ab ipsis sint immunes. *l. 1. C. de agric. & cens. Carpz lib. 6. Resp. 122. n. 14.* cum tamen aliis temporibus rustici ad ædificia exstruenda vel reparanda vel melioranda, Dominis suis operas tam manuales quam vecturas præstare cogantur, *Carpz. p. 2. c. 52. d. 1.* & in foro Saxonico quidem non solum ad ædificia habitationis, sed etiam ad omnia, quæ necessitas & utilitas feudi requirit, *Decis. Elect. 33. ibique D. Philipp. obs. 1. n. 5.* Quod privilegium concessum rusticis propter utilitatem partim propriam, partim publicam, quia si in satione & collectione tempus opportunum non observetur, opera luditur, *Brunnem. ad l. 1. C. de agric. & cens.*

§. 3. Porro circa tutelam & curam iterum fruuntur privilegio rustici: Cum enim communiter omnibus imponi possit tutela atque cura, nisi prohibeantur *arg. l. 43. §. 1. ff. de procur.* paucis exceptis,

ceptis, de quibus *tot. tit. ff. & ff. de excusat.* Rustici tamen interdum excusantur, *l. 6. §. 19 ff. de excusat.* si sc. rusticitati adjuncta simplicitas *Mynsi. ad §. 8. I. de excus.*

§. 4. Deniq; Jus speciale tuetur rusticos ab exactoribus tributorum fiscalium: Licet enim alias jus tributarium fundi ac possessoris sit persecutorium *Chopin. l. 1. c. 10. n. 1.* Coloni tamen inquietari non possunt ab exactoribus nomine Dominorum propter tributa fiscalia. *l. 15. C. de agric. & Cens.*

§. 5. Personas rusticorum eorum excipiunt *res*, inter quas prædia rustica principe loco haud immerito refero, inquibus illud privilegium observare licet, quod sint immunia ab hospitatione militum *l. 5 C. de metat. & epidemeticis*: quod in dicta lege & ampliatur & limitatur: ampliatur, ut licentia sit quibuscunque possessoribus mensorem præparandi hospitii causa accedentem propria autoritate repellere. Limitatur, ut una nocte commorandi facultas militibus concedatur, & hoc iterum propter favorem agriculturæ, *Brunnem. ad dict. tit. C. n 23. add. Tabor. de metat. part. 3 sect. 2. cap. 3. art. 1. per tot. p. 229 seqq. Perez. d. t. n. 4 11.*

§. 6. Placet autem considerare *res* juxta earum *acquisitionem*, de iisdem *dispositionem* & *amissionem*. Acquisitionem perpendens invenio jus speciale in usucapione prædiorum desertorum *in l. 8. C. de omni agro deserto* 11. 58. Cum enim ad usucapionem rerum immobilium inter alia requiratur possessio continuata per decennium atque vicennium juxta distinctionem *in pr. I. de usucap.* constitutum legimus in d. l. talem agrum præscribi posse intra biennium: quod ampliatur, ut procedat præscriptio sive contra *l fin. C. unde vi*, propria autoritate prædium fuerit occupatum, sive a peræquatoribus (qui sunt exactores censuum capitationis, & sic dicuntur, quod æqualiter ab omnibus eas exigant, ex mente Alciati apud Calvin. *in Lexic. Jur.*) illud colonis fuerit addictum. Cujus privilegii duæ allegantur causæ, favor partim agriculturæ, partim tributorum fisco debitorum. *vid. Brunnem ad d. l. 8. C. de omni agro deserto* 11. 58. de usu terrarum Saxonicarum *vid. Rescript. Electorale de anno* 1659. *in corp. Sax. post resolut. grav. de anno* 1661. *fol.* 195.

§. 7. Dispositio circa res rusticorum expeditur vel *inter vivos* vel *inter morituros*. Utroque casu concessa ipsis sunt privilegia. Rusticus enim moriturus de rebus suis potest disponere

coram quinque teſtibus, ſi ſc. plures haberi nequeant, *Schneidw. in tit. I. de teſtam. ordin. rubr. de ſolenni teſtamento, n. 15.* nec neceſſario requiritur, ut teſtes illi quinque propria manu teſtamentum ſubſcribant, *l. f. C. de teſt.* quæ utique ſunt beneficia, cum alias regulariter ſeptem requirantur teſtes *§. 3. I. de teſt. ordin. l. 21. § 2. ff. qui teſt. fac. poſſ. l 21. C. eod.* qui ſinguli propria manu annotare neceſſe habent, qui & cujus teſtamentum ſignaverint *l 30. ff. q. teſt. fac. poſſ. Ludw. ad §. 3. I. de teſt. ord.* Hujus privilegii duæ ab Imp. allegantur rationes, quarum prima eſt ruſticitas atque legum imperitia. Ita enim Juſtinianus *d. l ult. C. de teſt. Cum enim teſtamentorum ordinatio ſub certa definitione leguminſtituta ſit, homines ruſtici, & quibus non eſt literarum peritia, quomodo tantam poſſunt legum cuſtodire ſubtilitatem;* Secunda eſt vita ſolitaria & ab hominibus literatis remota; ita enim ulterius ſancivit Juſtinianus: *Si vero unus aut duo vel plures fuerint literati, licet eis pro ignorantibus literas, præſentibus tamen, ſubſcriptionem ſuam interponere Carpz. p. 3. C. 4 d. 40.* & hæc potiſſima ratio eſt privilegii: quod ſi enim plures, quam quinque teſtes haberi queant, illi adhiberi debent, *d. l. ult. verb. ita tamen, ut ubi ſcientes literas inventi fuerint, ſeptem teſtes literas ſcientes, adhibeantur.* Quid vero ſentiendum de teſtamento pagani coram duobus teſtibus & parocho confecto, anne & illud erit validum? Negativam defendit *Carpz. p. 3. c. 4. d. 40.* legibus antea allegatis innitens. Affirmativam contra tuetur *Coler. p. 1. Deciſ. 35. n. 4. Richter. Deciſ. 28. n 10. Hahn. ad Weſenb. q. teſt fac. poſſ. n. 10. verſ. ruſtici.* Jus Canonicum atque obſervantiam allegans. Dicendum videtur, tunc admitti poſſe tale teſtamentum, ſi aut conſuetudo ſpecialis, aut peculiare ſtatutum de eo doceri poſſit.

§. 8. Ex dictis facile patet, quid dicendum ſit de civibus ruri teſtari volentibus: iis ſc. privilegium hoc non competere *Ludw. exerc. 8. th. 9. lit. C.* niſi forte in itinere in morbum incidant, nec in civitatem redire poſſint, ſed cogantur ruri teſtari, ubi ſeptem teſtes haberi non poſſunt, uti demonſtrat ex *Mæv. ad jus Lubec. p. 2. tit. 1. a. 2. n. 59. Struv. in Jurispr. Rom. Germ. l. 2. tit. 16. n. 12.*

§. 9. Q. hoc loco: an ruſticorum privilegium competat quoque Sacerdotibus, nobilibus, fabris, ſartoribus &c. in pagis degentibus? Affirmo hoc ipſum cum *Hahn. ad Weſenb. q. teſt. fac. poſſ. n. 20. Struv. in Jurispr. Rom. Germ. libr. 2. t. 16. n. 6. Brunn. & Wiſſenb. ad l f. C. de teſtam. &*

Dd. communiter, ſc. in his eadem militat ratio defectus ſc. teſtium: unde & hac in parte ruſticorum loco habentur, *Wiſenb. d. l.* Quanquam enim ob ruſticitatem ac ſimplicitatem datum hoc ſit privilegium paganis, quæ & ipſa ratio movere Imperatorem ad hanc diſpoſitionem potuit, ſola tamen non eſt, ſed defectus etiam teſtium *Finckelth. obſ. 75. n. 14.* quod ipſa verba Conſtitutionis Imperatoriæ præcedente § allegata diſerte loquuntur, cum quibus convenit *Conſtit. Maximil. I. R. I. de anno 1512. tit.* von Teſtamenten, §. und ſollen *verb.* wo Bauersleut Teſtament machten, und mehr Zeugen nicht zu bekommen wären. *Godefred ad d. l. ult. C. de teſt. lit. L. Vasquius l. 3. de Succeſſ. §. 22. n. 32. ſeqq.* Hæc ergo ratio cum potiſſima ſit remiſſionis ſolennitatis teſtamentariæ, & in dictis perſonis æque ac in ruſticis militet, quin eandem juris diſpoſitionem etiam conſtituat, nullus dubito.

§. 10. Res ruſticorum *inter vivos*, quæ expediuntur, *pacta* ſpectant, vel *contractus*, vel *delicta*, ubi iterum certa occurrunt privilegia. Et quidem reſpectu *pactorum* in pacto antichretico, quod eſt, quando ea conditione res pignori datur, ut creditor percipiat fructus invicem uſurarum, donec pecunia ſolvatur *l. 11. ff. de pign. & hypoth. Ludw. exerc. 11. th. ult. lit. C* & valet hoc pactum inter cives, licet fructus uſurarum modum excedant, *Brunnem ad l. 14. & 17. C. de uſur.* Id quod tamen cum diſtinctione inter antichreſin tacitam & expreſſam eſt exaudiendum. Illam dicunt, ſi creditor data pecunia ſimpliciter, nulla uſurarum mentione facta pignoris loco rem fructiferam accipiat, quo caſu tacite actum videtur, ut creditor ejus fructus usque ad legitimarum uſurarum modum retineat, *propter l. 8. ff. in quib. cauſis pign. tac. contrab. Meier. in C. I. A. de pign. & hypoth. th. 14.* Hanc vero, ſi expreſſis verbis paciſcatur creditor, ut pro uſu pecuniæ fructus rei oppignoratæ loco uſurarum lucretur. *l. 39. ff. de pign. action.* & hoc in caſu ſubdiſt. eſt, an res pignori data certos annuatim ferat fructus, an vero incertos? priori caſu illud, quod excedit quantitatem uſurarum, quotannis ſorti imputandum eſt *l. 2. in fin. C. de uſur.* poſteriori caſu ubi fructus ſunt incerti, neutiquam. *arg. l. 17. C. de uſur. vid. Hahn. ad Weſenb. de pign. & hypoth. n. 5.* Unde etiam eſt, ut quidam diſtinguant inter prædia ruſtica & urbana ita, ut in his v. g. ædibus, cum penſiones ſemper ſint certæ. *l. 14. C. de uſur.* quæ uſurarum

quantitatem excedunt, ſorti imputentur, non vero in illis, quia non quilibet fundus quovis tempore æquales fructus fert, ut modus uſurarum adeo exacte obſervari nequeat. *Bach. ad Treutl. v. 2. Dith. 6. B. Tabor. tr. de alt. tant. p. 3. tit. 12.* Schäfer *p. 2. quæſt. 27. Q. L. A. cit. loc. th. 14. Rauchbar lib. 2. tit. 20. Weſenb. ad ff p. 1. D. 39. th. 24. & ad l. 14. C. de uſur.* Contra vero ab agricola antichreſin paciſci non licet. *arg. Nov. 32. & 34.* licet enim in his novellis antichreſeos non fiat mentio, verba tamen illa: *nemine penitus eorum audente terrulas detinere ſub occaſione fœneratitiæ cautionis*: doctiſſimos Dd. de antichreſi accipere docet *Rittersh. ad Nov. p. 3. c. 10 n. 21.* & hoc privilegium conceſſum eſt ruſticis partim in gratiam ipſorum, partim propter utilitatem publicam: ruſticorum enim conditio, ſi agellum ſuum alteri colendum dare cogatur, erit miſerrima. vid. *Balduin. de pign. cap. 16.* dein etiam tota hac ratione turbaretur agricultura, quod absq; maximo reipubl. detrimento fieri non poſſet. Sicut enim mundus ſine mercatoribus vivere non poteſt, ex mente *Herm. Lather. de cenſ. lib. 3. c. 12. n. 34.* ita ipſum ſine agricolis prorſus perire ex mente *Carpz. lib. 6. Reſp. 122.* veriſſime erit dictum.

§. 11. *Contractus* ſi reſpicio, privilegiis non carent ruſtici: inſigne enim ipſis conceſſum eſt circa mutuum in uſuris, quas pro re juſta omnino arbitramur. vid. *Hahn. ad Weſenb. de uſur. & fruct. n. 2.* Uſuræ enim cum ſint vel minores vel majores v. g. trientales, quincunces ſemiſſales, beſſales, centeſimæ & pro diverſitate caluum, ſive minores, ſive majores ſolvendæ. *Eck. ff. de uſur. n. 7.* conſtitutum eſt, ut ab agricolis uſuras tantum trientes, id eſt, quatuor pro centum, *Brun. ad l. 26. C. de uſur. n. 2.* accipere permiſſum ſit. *Nov. 32. c. 1. auth. ad hæc. C. de uſur.* Ratio hujus rei eſt favor ruſticorum, quia miſeros agricolas nimium gravari æquum non eſt: nota vero, quod hæ uſuræ tantum locum habeant in pecunia numerata, *dict. Nov.* non vero in frumento, oleo, vino & ſimilibus fructibus: In his enim locum habent uſuræ centeſimæ, in ſingulos modios frumenti octavam partem creditor ab agricola ſtipulari poteſt, *d. Nov.* Ratio hujus rei poſita eſt in incertitudine fructuum *l. 23. c. de uſur.* Cum enim alii anni ſint fertiles, alii ſteriles, deinde etiam quotannis pretia fructuum varient, quantitas uſurarum in certa pecunia definiri non poteſt. vid. eleganter pro more differentem hac de re *Rittersh. ad*

Nov.

Nov. p. 3. c. 10. n. 1. seqq. Nec obstat, quod hoc in loco fertilitas unius vel alterius anni modum usurarum legitimarum excedat, quia propter incertitudinem licitum est, quod alias illicitum esset, *Brunn. ad l. 23. C. de usur. n. 2.* it. *auth. adhæc C. eod. n. 2.* facile enim potest contingere ut per alium annum plane nullos vel exiguos fructus percipiat creditor. Qv. an rusticus ab alio rustico quincunces seu communes usuras possit stipulari, an vero trientibus acquiescere cogatur? Resp. prius affirmatur per vulgarem regulam: privilegiatus contra privilegiatum non utitur privilegio, *Covarruv. c. 7. pract. qv. n. 4. & seqq. Menoch. d. casu. 66. n. 38. Hillig. in Donell. d. c. 20. lit. C.* & *Perez. ad l. unic. n. 4. C. qv. liuper. inter pup.* Sed necesse habet, ut ad jus commune accedat. *arg. l. u. §. 6. ff. de minor. Zas. ad ff. de minor. n. 57.* licet autem hoc privilegium ex pietatis ratione tanta autoritate rusticis tribuerit Justinianus, ut etiam violatoribus pœnam irrogaverit, scilicet ut creditor, qui contra facere ausus fuerit, ex actione sua cadat *Nov. 32 in epil.* quod speciale & contra *legem 8. C. Si cert. petatur* omnino judicat *Brunnem. ad auth. adhæc C. de usur. n. 2.* nihilominus tamen optimæ leges Justiniani neglectæ jacent, & a rusticis passim exigi solere usuras quincunces & semisses, testatur *Rittersh. in loc. antecit. p. 3. c. 10. n. 32. & Brunn. cit. auth. n. 3.*

§. 12. Contractum *pignoratitium* si perscrutamur, quæritur, an an res rusticorum ad agriculturam pertinentes, servi aratores, boves aratorii, aliaque instrumenta pignori dari possint? Et dari quidem expressa conventione posse puto, ad eum etiam effectum, ut vendi a creditoribus valeant, facit *l. 32. ff. d. pign.* modo quod addit Peretz. *ad tit. C. quæres pign. oblig. poss.* vendantur agricolis, qui in eadem villa & possessione iisdem instrumentis ad agriculturam utantur, qua limitatio eo magis procedit in illis locis, ubi moribus receptum, ut agricolæ fundum instrumentis rusticis in præjudicium superioris privare nequeant, de quibus *vid. Brunn. ad l. 7. 8. d. t.* de generali autem bonorum obligatione quæsitum fuit, num ea quoq; instrumenta rustica contineantur? Et non contineri communiter placuit, quod pignoris effectus, qui consistit in distractione & alienatione deficiat, *vid. l 4. C. d. execut. rei jud. l. 7. 8. & auth. agricultores C. quæ res pign. obl. put.* ubi pro executione pignori capi res hujusmodi prohibentur, quod ita ampliant Dd. ut ne quidem in subsidium aliis rebus omnibus

defice-

ficientibus hoc fieri permittant. *Brunn. ad d. l. 4. Menoch. l. 2. Arb. Jud. Quæſt. caſ. 378. n. 11.* & in unico caſu contumaciæ limitant, ſi nempe debita ſervitia dominis præſtare detrectent ruſtici, ut tum & carceri mancipari & jumenta eorum pignori capi queant. *Gail d. arreſt. c. 10. n. 1. Richt. deciſ. 98. n. 11.* Uſu tamen contrarium obtinuit, ita ſcilicet, ut hæ res non tantum in cauſa pignoris judicialis, ſed conventionalis etiam capi poſſint, in ſubſidium tamen, & omnibus aliis bonis mobilibus, immobilibus & juribus deficientibus. *Matth Coler. d. proc executiv. p. 1. c. 3. n. 187. ſeqq. Carpz. Proc. tit. 25. art. 2. n. 14. adde Wiſſenb. ff. p. 1. D. 39. th. 4.*

§. 13. Circa *emtionem venditionem* iterum ruſticis privilegium conceditur: Etenim ſi quis rem ſuam vendiderit, & in ipſo contractu ante traditionem aut in traditionis etiam actu hypothecam pro reſiduo precii ſibi, licet extrajudicialiter, reſervaverit, omnibus aliis ratione iſtius precii præfertur. Churfl. Sächſ. Proceß-Ordn. *tit. 41. pr. verb.* Da auch einer ꝛc. *Carpz. p. 1. c. 28. d. 20. & pr. 2. c. 23. d. 16.* In ruſticis tamen more hujus provinciæ introductum eſſe ſcribit *Anton. Rauchb. p. 1. q. 6. n. 7.* quod rebus venditis pro precio pignus retineant, etiamſi de eo nominatim ſibi non proſpexerint, idque propter ignorantiam & ſimplicitatem, quam & jura communia favore & immunitate pluribus in caſibus proſequantur. Sed vereor ut uſu hoc in noſtris judiciis, obtineat & dubitanter id ipſum loc. cit. Rauch. aſſeruit. Sane ſi ſpecialis conſuetudo & ſtatutum locale tale quid indulgeat ruſticis, invidendum id ipſis non eſſe, facile conceſſerim, quale *ex Ordin. judic. Magdeb.* adducit *Richt. in tract. de jur. ac privil. cred. c. 2. memb. 1. n. 46.* & ita etiam præjudicium ibi adductum intelligendum eſſe puto.

§. 14. Tranſeo ad contractum *locati conducti*, & invenio privilegium Ruſticis competens: Conſequitur enim locator prædii urbani jus tacitæ hypothecæ in invectis & illatis conductoris pro penſione a conductore ſolvenda *l. 2. ſeqq ff. in quibus cauſ. pign. l. hypoth. tac. contr. l. 5. C. d. loc. cond.* quod tamen ſecus eſt in invectis & illatis in prædium ruſticum *l. 4. & 7. ff. in quib. cauſ. pign. l. hypoth.* In explicanda hujus privilegii cauſa Dd. non idem ſtatuunt: Eckoldus enim *ff. in quib. cauſ. pign. l. hypoth. § 3.* cum Vinnio *ad § 3. I. d. act. n. 9.* confugiunt ad mores populi Romani, qui ſolebant in prædiis ruſticis nata

ſive

sive fructus pro mercede seu pensione obligare *l. 61. §. 8. ff. d furt.* quæ & hodie sic obligantur *Hahn. ad Wesenb. in quibus cauſ. pign. l. hypoth. n. 1. Ludw. exerc. 16. th. 2 lit. H.* quos mores postmodum in leges abiisse contendunt: Aliam vero adducit Zasius *ad §. 8. J. d. exit.* quia rusticorum res ejus plerumque sunt conditionis, ut latere non possint; hinc facile potest certior esse locator, an sufficiant res, quas conductor expresse pro pensione obligavit; aliud vero est in rebus civium, qui facili negotio possunt recondi, & sic etiam locator defraudari. *adde Struv. in Synt. jur. civil. exerc. 26. th 16.*

§. 14. Ad res referuntur quoque *delicta*, siquidem per res intelligimus omne id, quod nec ad personas nec ad actiones pertinet. Ludw. *in Comm. ad pr. J. d. R D.* nec hic desunt specialia rusticis competentia: Cum enim nullum delictum absque dolo perpetretur, Carpz. *in Prax. Crim. quæst 146. n. 32. seqq.* hic vero nonnunquam ex facto præsumatur *arg. l. 1. C. unde vi*, in actibus scilicet illicitis *Hahn. ad Wesenb. d. jurisd. n. 13. verb ut præsumitur ex facto.* Speciale hoc in rusticis observatur, quod a dolo illo præsumto sint immunes *l. 7. §. 4. ff. de jurisd. Carpz. l. 6. Resp. 122. n. 18. Hahn. ad Wes. c. l. verb. nisi error*, & per simplicitatem magis, quam per dolum delinquere creduntur *Richt. p. 1. decis. 1. n. 192.* a delictis vero non excusantur, nisi in casibus expressis v. gr. in corruptione albi *l. 7. §. 4. ff d. jurisd.* Carpz. *in Prax. Crim. q. 45. n. 45.* Sic etiam excusantur in hæresi, quia juxta *Can. Hæreticus 28. cap. 24. quæst. 3.* hæretici sunt, qui gloriæ principatusq; sui gratia falsas novasque opiniones gignunt & pertinaci animo defendunt, quod tamen in rusticis facile non præsumitur, *Richt. decis. 1. n. 194.* De his delictis in legibus expressis videri latius potest Berlich. *p. 4 conc. 1. n. 106.* Menoch. *in Arb. Jud. quæst. 1. 2. cent. 2. cas. 194 n 4. & 82.*

§. 15. Jam ad amissionem rerum rusticarum, ubi *lex 8. C. qui admitti ad bon. poss.* iterum contra jus commune rusticis subvenit. Cum enim in bonorum possessionibus communiter certum tempus constituatur, intra quod fieri ea debeat, scilicet a liberis intra annum, *l. 4. C. qui admitt ad poss.* a proximis agnatis & cognatis, transversalibus intra centum dies *l. 1. & 2 C eod.* constituitur tamen in dicta *l. 8.* rusticis non obesse si intra præfinitū tempus bonorum possessionem non petierint; cujus rei ratio iterum est rusticitas, uti ex ipsa lege apparet, *ibi per rusticitatem.*

§. 16. Tandem devenio ad *actiones*, ubi largisſimum ruſtici habent quæſitum beneficium. Cum enim cives aliquando jus ſuum perſequi neceſſe habeant modo ordinario, quia quælibet cauſa regulariter eſt ordinaria *Gloſſ. ad l. 3. §. n. ff. ad exhib.* qui multum tempus pariter magnamque crumenam conſumit, paucis exceptis caſibus, de quibus Carpz. *in Proc. tit. 1. n. 46. multisque ſeqq.* ſingulare iterum tribuit Juſtinianus ruſticis in *Nov. 80.* ut ſcilicet ipſorum cauſæ debeant. eſſe Summariæ. Quod privilegium, ut & alia multa, ideo ipſis tributa ſunt, ne agricultura per diutinam ruſticorum abſentiam quid detrimenti capiat, *Renat. Choppin. l. 1. p. 2. c. 1.* quod adhuc hodie obſervatur teſte Carpzovio *l. 6. Reſp. 122.*

§. 17. Has autem actiones ſive conſideremus *ante judicium*, ſive *in judicio*, ubique jura ſpecialia deprehendimus: Ante judicium notum eſt tum ex *l. ult. C. de appell.* tum *ex Ord. Proc. tit.* von der Klage *in pr.* quod communiter quilibet libellus debeat eſſe clarus & aptus, contra ſi fiat, dentibus ſit dilacerandus a judice: In ruſticorum vero cauſis aliud obſervari tradit Chopp. *de priv. ruſt. l. 3. cap. 1.* ſcilicet libellum ruſtici hominis inepte conceptum haud ideo rejici oportere, ſed omiſſis juris apicibus recipiendum eſſe, modo obſcuritas non ſit tanta, ut facultatem deliberandi auferat reo: quo caſu ſicuti mercatorum: ita etiam ruſticorum obſcurus libellus admittendus non videtur. *Nicol. in Proc. part. 1. cap. 9. n. 8.* Sic ulterius notum eſt ex *conſtitut. Electoral. 2. part. 1.* quod in Electoratu Saxoniæ non debeat admitti libellus articulatus, ſed potius, parte adverſa etiam non urgente, ex officio judicis rejici. At admittitur talis, ſi de operis & ſervitiis ruſticorum agatur, ubi articulatum libellum rejicere haud licet, uti cum præjudicio oſtendit *Carpz. l. 2. Reſp. 53. n. 2.* Tertio ex antea allegato titulo *V. Ord. Proc.* §. wir laſſen auch geſchehen docemur, quod in uno libello ultra tria capita ex diverſis cauſis promanantia non debeant proponi Carpz. *p. 1. c. 2. d. 4.* At ſtatim annectitur ſpeciale jus ruſticis conceſſum, cum verbis, doch wollen wir ꝛc. ab hac regula excipiuntur libelli de operis & ſervitiis ruſticorum agentes.

§. 18. Circa citationem & comparitionem illud quoque obſervandum, quod perſonæ ruſticorum ſint privilegiatæ tempore meſſis & vindemiarum: Cum enim communiter vocati ſit comparare, nec contemnere autoritatem judicis, licet non ſit competens *l. 5. ff. de judic.*

dic. impune tamen hoc tempore judicium detrectare potest rusticus propter *l.1. pr. ff. d. feriis*: ubi Qv. an hoc privilegium recte referatur inter privilegia rusticorum, sive annon potius beneficium sit commune? Resp. Si aspiciamus paulo penitius *l.1. pr. ff. de feriis & l.1. C. d. agric. & cens.* affirmandum prius videtur, cum Brunn. *ad d. l. 1. C. ut & l. 2. C. de feriis. n. 12.* quia occupatis saltem circa rem rusticam illud conceditur: observantiam vero hodiernam si attendimus, affirmatur posterius: quia feriæ humanis usibus dedicatæ omnibus hominibus prosunt. *add. Hahn. ad Wesenb. de feriis n. 7.* quam sententiam præjudicio illustrat *Carpz. p. 1. c. 3. d. 22.* Huc quoque pertinet illud, quod sententia, qua rusticus contumax condemnatur usque ad executionem, non valeat, nec executionem mereatur, quin potius rusticitati parcatur, juxta *l. 2. §. 1. ff. Si quis in voc. non ierit.* nisi rusticus in vero & manifesto dolo deprehendatur. Berlich. *p. 1, concl. 17. n. 98.* Nicol. *in Proc. 1. c. 35. n. 5.*

§. 19. Si progredimur & deducimus actiones rusticorum *in judicium*, statim occurrit nobis jus speciele in litis contestatione: cum enim rusticorum causæ summariter tractentur, uti supra dictum, consequens est non requiri solennem litis contestationem, sed sufficere qualem qualem responsionem. *Nicol. in Proc. p. 1. c. 37. num. 9.* quod iterum beneficii loco habendum, cum alias solennis atq; specialis in causis civium requiratur litis contestatio, Carpz. *p. 1. c. 10. d. 1.*

§. 20. Si devenimus ad positiones, iterum se offert favor agricolarum: cum enim Advocatus in positionibus quid confessus sit, tam in commodum, quam præjudicium partis *propter l. 18. ff. mand.* dictum putatur, & sic præjudicat Clienti. *Mascard. de prob. concl 381.* In rusticorum causis aliud observari tradit *Choppin. de priv. rust. l. 3. c. 1.*, scilicet rusticos contra hanc confessionem quolibet tempore restitui, quia censetur rusticus ob inscitiam eandem non approbasse.

§. 21. Sunt præterea, & alia jura specialia pro rusticis facientia, v. gr. jus retractus in alienatione metrocomiarum *l. unic. C.* non licere habit. *metrocom. n. 55.* verum cum non de omnibus, sed præcipuis saltem agere nostri sit instituti, omittimus ea, & pergimus ad caput ultimum.

CAP. VI. & ultimum
DE
Effectu & contrariis.

§. I.

DEbuissem in speciali capite agere de fine privilegiorum rusticorum, quia vero ille est varius, & in præcedente capite singulis privilegiis paulo commodius annexus, merito progredior ad effectus, quorum primus est, quod privilegia hæc juris communis dispositionem temperent, & vim quandam legis generalis derogandæ secum ferant, *l. 14. ff. d. LL. l. 1. §. 2. l. 3. ff. d. const. PP.* uti in præcedente capite ex singulis privilegiis apparet. Secundo huc quoque pertinent actiones, quibus rustici privilegia sua tueri possunt, actio scilicet confessoria & negatoria utilis; quamvis enim hæ actiones directæ ad vindicandas servitutes sint inventæ, *l. 4. §. 5 & l. 11. ff. si servit. vindic.* reperiuntur tamen loca in jure, ubi illæ ad res etiam alias extenduntur v. c. ad jurisdictionem uti ex *l. 9. §. 2. ff. de damn. infect.* demonstrat Hahn. *ad Wesenb. d. jurisd. n. 13.* ad receptionem decimarum vel redituum *c. 25. & 19. x. de decimis*, ad jus præsentandi patrono Ecclesiæ competens, atque ad alia jura Ecclesiastica, prout conteudit Schneidew. *ad §. 2. I. de action. num. 10.* Ergo & hoc in casu iis actionibus commode uti quis poterit.

§. 2. Cumque nihil tam firmum sit, quod destrui iterum non possit, sequitur, ut videamus quoque horum privilegiorum *contraria*, quæ dependent partim a persona concedente, partim ab ipsis rusticis: Illorum e numero huc referri potest *Revocatio*. Si enim rusticorum privilegia ex sola principis dependent liberalitate, princeps semper & omni tempore revocandi potestatem habet *Grot. d. J. B. & P. l. 2. c. 14. n. 13. Reink. d. reg. sec. & Eccl. l. 2. class. 2. c. 8. n. 29.* Ex horum catalogo sunt I. *renunciatio*, quandò quis expressis verbis profitetur, se hoc vel illo privilegio amplius non velle uti, *l. 1. ff. si quis in jus voc. l. 4. §. 4. ff. si quis in caut. in jud. c. 17. x. d. for. comp.* quia legibus cautum est, ut quilibet favori pro se introducto renunciare possit. *l. 41. ff. d. minor. l. 29. C. d. pact. l. 95. ff. d. Acquir. hered.* bene tamen notandum, quod renunciatio re non cognita subsistere non valeat, nec renunciauti præjudicare possit *l. 25. §. ult. ff. d. probat.* renunciationis enim

ea est

ea est natura, ut renuncianti minus obsit *l. 89. ff. de solut. l. 17. §. 1. ff. d. pact.* præsertim a rustico facta non facile obest renuncianti, quia rusticus præsumitur sua jura, privilegia & beneficia ignorasse, maxime si de iis non certioratus fuit, nam non præsumitur quis renunciare juri, quod ignorat sibi competere *l. 19. § cæterum ff. d. inoff. test.* hæc obiter. II. *Causæ cessatio*: quando scilicet causa, propter quam privilegium alicui concessum est, desinit. *l. 22. ff. d excusat. l. 20. ff. d. testam. milit. l 9 ff. tut.* hoc enim jure utimur, ut privilegium alicui ex qualibet causa concessum tamoiu duret, quamdiu durat causa *c. 60. X. de appell. Gail. l. 2. obs. 85. n 3.* quod licet suas etiam patiatur limitationes, obtinet tamen in præsenti negotio, ubi duæ existunt causæ: 1. Rusticitas seu simplicitas: Nihil itaque prosunt hæc privilegia rusticis versutis, callidis, subdolis, sagacibus, in alterius perniciem eadem usurpare volentibus: Mynsi. *ad §. 8. I. d. excus.* Sicuti enim Senatusconsultum Vellej. deceptis saltem mulieribus, non vero decipientibus subvenit *l. 2. §. 3 ff. ad Sctum Vell.* & quemadmodum neque in delictis neque in claumniatoribus Prætor succurrit *l. 35. ff. d. min. l 3. C. d. episc.* audient... Ita simplicibus & probis rusticis tribuuntur privilegia, *Richt. decis. 1. p 1. n. 191.* II. Solitudo in pagis; simulac itaque rustici se conferunt in urbem, privilegiis suis defraudantur, & ad observanda jura communia adstringuntur. *Brunn. ad l ult. Cod. de testam.*

§. 3. Qv. hoc loco, an etiam jura communia observare teneantur, si conferant se saltem in suburbia? Resp. Affirmando: Vocabulum enim urbis seu civitatis hoc loco non sumitur materialiter, quatenus significat ædificia muris inclusa *l 2 pr. ff. d. V. S.* sed formaliter, quatenus denotat ordinationem & jus, quod habent cives, *Limn. in jure publ. l. 7. c. 1. n. 22.* quo intuitu incolæ in suburbiis pariter & intra muros habitantes in civitante commorantur. Quemadmodum itaque suburbani eadem cum urbanis usurpant jura in favorabilibus & ad commoda spectantibus, quare non etiam in iis, quæ commodum non nihil impediant? vid. *Philipp. in Usu pract. J. l. 1. Ecl. 3.*

§. 4. III. Sunt actus contrarii; quemadmodum enim rustici nonnulla privilegia per longum usum sibi acquirere possunt, ut supra demonstravi in emptione venditione; ita etiam per non usum

& per uſum contrarium amittere eadem poſſunt. Ubi Qv. an unicus ſufficiat actus? Reſp. quod ſic, ſi ſcilicet directo eſt contrarius: directa enim contraventio renunciationem tacitam inducit, *l. 2. C. d. jur. dum. impetr. Gail. l. 2. obſ. 60. n. 10.*

§. 5. Potuiſſent equidem hæc omnia uberius explanari, quod autem alia plane omiſerim, alia breviter tradiderim, aliæ in culpa ſunt occupationes, ob quas Benevolus Lector veniam mihi indulgere, hasque ipſas theſes ab alio forſitan magis elimatas expectare velit, rogito.

D. L. H. & G.

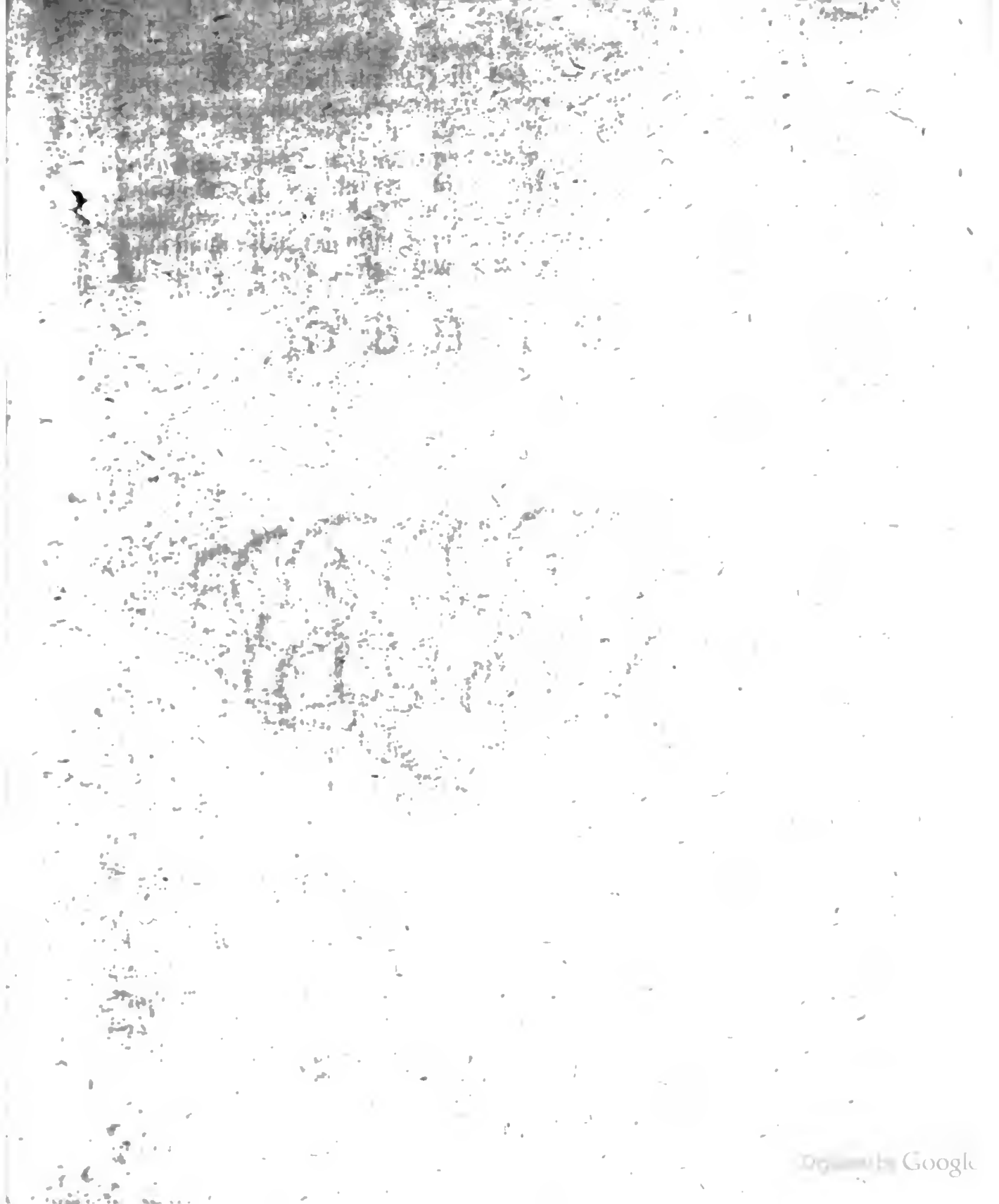

Digitized by Google